

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 14.12.2021

§ 144

**Valtuustoaloite: Kansallinen lapsistrategia käyttöön Lahdessa**

4935/00.01.01.03/2021

**Asian valmistelija / lisätietojen antaja**

Palvelujohtaja Jaana Suvisilta p. 040 540 8287

**Päätös**

Päätösehdotus hyväksyttiin.

**Esittelijä**

Vastuualuejohtaja, Lasten ja Nuorten kasvu Kilponen Lassi

**Päätösehdotus**

Sivistyslautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen laaditun lausunnon mukaan seuraavaa:

Lasten ja nuorten hyvinvointityön rakenne ja tavoitteet kuvataan yhteen asiakirjaan – toimintasuunnitelmaan, joka viedään tiedoksi sivistyslautakunnalle.

Aikataulu ja tavoitteet sidotaan lisäksi kaupunkistrategiaan, joka kansallisen lapsistrategian ohessa suuntaa lasten ja nuorten parissa tehtävää hyvinvointityötä.

**Perusteluosa**

Lahden Sos.dem. valtuustoryhmä 14.6.2021:

”Suomeen hyväksyttiin helmikuussa 2021 Suomen ensimmäinen kansallinen lapsistrategia. YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen pohjautuvan lapsistrategian tavoitteena on lapsi- ja perhemyönteinen Suomi, jolla lapsen oikeuksien toteutuminen yritetään turvata nykyistä paremmin. Strategian keskiössä ovat lasten ja lapsiryhmien eriarvoisuuden torjunta, haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeuksien turvaaminen, lasten suojelu kaikenlaiselta väkivallalta, lapsen ja perheiden tarpeita vastaavien palveluiden toteuttaminen, lasten yksilöllisiin tarpeisiin vastaavan varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäminen, lapsiperheiden riittävän elintason ja sosiaaliturvan varmistaminen sekä työn ja perheen yhteensovittaminen, lasten läheis- ja vertaissuhteiden tukeminen, lasten harrastusten ja muun vapaa-ajan toiminnan toteuttaminen.

Valtaosalla lapsista asiat ovat hyvin koulussa ja kotona, mutta osa lapsista ei saa tukea kotoa, heillä ei ole ystäviä tai kokevat väkivaltaa koulussa tai kotona. Suomessa lapsen oikeuksien toteutuminen riippuu edelleen valitettavasti lapsen taustasta. Lapset voivat olla haavoittuvia tai rakenteellisen syrjinnän kohteena esimerkiksi köyhyyden, vamman, sairauden tai ihonvärin takia. Perheet eivät välttämättä tunnista lapsen ongelmia tai kykene hakemaan apua, vaikka ne sitä tarvitsisivat.

Ihmisoikeusvelvoitteiden toteuttamiseksi ei riitä, että valtaosalla lapsista menee hyvin. Pelkkä tahto nähdä ja puuttua väkivaltaan, yksinäisyyteen ja eriarvoisuuteen ei riitä. Tarvitaan konkreettisia keinoja ja välineitä kaupungin rakenteisiin.

Kunnissa lapsistrategian toteuttaminen tarkoittaa lapsen edun ensisijaisuuden aktiivista soveltamista ja lapsivaikutusten arviointia päätöksenteossa, lasten kuulemista, osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksien edistämistä. Lahdessa tulee vahvistaa lisäksi lapsiasioiden koordinaatiota eri palvelusektoreiden välillä, lapsistrategian

huomioimista päätösten valmistelussa ja lapsen oikeuksia koskevan koulutuksen ulottamista myös kaupungin hallintoon. Monet näistä kokonaisuuksista ovat kaupungin toiminnan ytimessä ja onkin tärkeää, että Lahti suhtautuu lapsistrategian toteutumiseen kunnianhimoisesti.

Lahden sd-valtuustoryhmä esittää, että Lahti varmistaa kansallisen lapsistrategian toteutumisen rakentamalla sen toimeenpanoon ja seurantaan oman paikallisen toimeenpano- ja tavoitesuunnitelman, jonka avulla strategian tavoitteet huomioidaan kaikessa kaupungin toiminnassa ja päätöksenteossa.”

Kansallinen lapsistrategia julkaistiin helmikuussa 2021. Se sisältää yhteisen näkemyksen yli hallituskausien ulottuvasta lapsi- ja perhemyönteisen Suomen visiosta.

Kansallinen strategia perustuu kolmeen pääajatukseseen: kunnioitetaan kaikkien lasten oikeuksia, otetaan lapset vahvasti huomioon yhteiskunnassa ja tuetaan lasten hyvinvointia. Strategialla pyritään luomaan aidosti lapsi- ja perhemyönteinen, lapsen oikeuksia kunnioittava Suomi. Lisäksi lapsen oikeudet ja asema vakiinnutetaan strategian mukaan niin, että lapset otetaan huomioon johdonmukaisesti kaikessa toiminnassa muiden yhteiskunnan jäsenten rinnalla, haavoittuvassa asemassa olevien lasten asema turvataan sekä heidän tarpeensa tunnistetaan paremmin.

Kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelman lausuntokierros päättyi kesäkuussa 2021.

Sivistyspalvelut on toiminut lapsiystävällinen kunta -toimintaympäristössä vuodesta 2014 alkaen. Lahti on ollut kaksi neljän vuoden toimintakautta

mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -verkostossa ja saanut Unicefin lapsiystävällinen kunta tunnustuksen. Lapsiystävällisyys on kirjattuna kaupungin strategiaan, vuosittaisiin kärkitoimenpiteisiin sekä palvelualueiden kehittämistavoitteisiin ja talousarvioon liitettyyn käyttösuunnitelman toimenpiteisiin.

Lahden kaupunki on ollut sitoutunut lapsen oikeuksien edistämiseen kunnan päätöksenteossa, hallinnossa ja palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä tarkoittaa kehittämistyötä, jossa lapset ja nuoret sekä kansalaisyhteiskunnan toimijat otetaan mukaan lapsia koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon.

Lahdessa on tehty LYK (lapsiystävällinen kunta) -toimintasuunnitelma, jossa on todettu konkreettiset tavoitteet, toimenpiteet sekä vastuuhenkilöt. Suunnitelmaa ovat olleet tekemässä lasten ja nuorten palveluiden toimijat sekä eri alojen asiantuntijoita muilta palvelualueilta, muun muassa kaavoituksesta sekä rakennusvalvonnasta. Mukana ovat olleet myös edustajat nuorisovaltuustosta sekä seurakuntayhtymästä. Toimintaa on koordinoanut LYK-koordinaattori. Toiminnan ohjauksesta on vastannut monialainen LYK-koordinaatioryhmä.

Lapsiystävällisen kunnan toimintamallia on yhteistoiminnallisesti kehitetty ja toteutettu kahdeksan vuotta.

Lasten ja nuorten palveluiden kehittämistä ja toimenpiteiden suunnittelua sekä toteutusta ohjaa myös Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Se on tavoite- ja toimenpideasiakirja, joka on Päijät-Hämeessä kuntien

yhteinen lastensuojelulaissa (417/2007, 12§) määritelty suunnitelma lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi.

Hyvinvointisuunnitelma on tehty Päijät-Hämeen kuntien yhteistoimintana. Se sisältää erikseen myös Lahden kaupungin osuuden.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa asetetaan maakunnalliset tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteet muodostetaan yhteistyön tuloksena monialaisissa Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman verkostoissa. Suunnitelmaa toteutetaan niin kunta- kuin maakuntatasolla toimialarajat ylittäen.

Vuosina 2018 – 2021 Päijät-Hämeen tavoitteet ovat:

- tuemme lapsia, nuoria ja perheitä heidän kasvuympäristöissään oikeaan aikaan ja erityispalvelut tarjoavat tarvittaessa jalkautuvaa tukea
- lisäämme lasten, nuorten ja perheiden osallisuutta heidän omassa asiassaan, yhteisöissä ja yhteiskunnassa
- luomme lapsille, nuorille ja perheille edellytyksiä hyvinvointiin terveelliseen elämään, itsestä huolehtimiseen ja arjen taitoihin
- vahvistamme lasten ja nuorten kanssa toimivien voimavaroja ja kasvatuksellista osaamista

Lisäksi näitä tavoitteita läpileikkaavat toimintaperiaatteet, jotka ovat yhdessä tekeminen, turvallisuus ja yhdenvertaisuus. Niin tavoitteilla kuin toimintaperiaatteilla tähdätään lapsen oikeuksiin perustuvan toimintakulttuurin toteutumiseen Päijät-Hämeen maakunnassa.

Maakunnallisten tavoitteiden lisäksi Lahden kaupungissa on valittu kaksi kuntakohtaista tavoitetta:

- edistämme lasten, nuorten ja aikuisten oppimisen iloa ja intoa
- edistämme lapsiystävällistä kaupunkiympäristöä

Tavoitteista on johdettu konkreettisia toimintakokonaisuuksia, jotka siirtyvät muun muassa talousarvion valmistelun yhteydessä vuosittaisiksi toimenpiteiksi, ja niiden toteuttamiseen varataan resurssi.

Hyvinvointisuunnitelmaa vuosille 2022 - 2025 on päivitetty ja se tuodaan alkuvuodesta 2022 kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Lämpileikkaavia toimintaperiaatteina ovat yhdenvertaisuus – kumppanuus – oikea-aikaisuus, joilla tavoitellaan lapsen oikeuksiin ja tietoon perustuvaa toimintakulttuuria. Hyvinvointisuunnitelman kärjiksi on nostettu osallisuus ja yhteisöllisyys, mielen hyvinvointi ja arjen turvallisuus.

Lasten ja nuorten hyvinvointityöryhmä seuraa ja arvioi kaupungin lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilannetta sekä johtaa, suunnittelee ja koordinoi moniammatillista yhteistyötä. Sen alaisuudessa toimii kolme alueellista hyvinvointiryhmää, jotka kehittävät ja huolehtivat yhteistyön järjestämisestä vanhempien ja kolmannen sektorin kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvointityötä johdetaan ja koordinoidaan alueittain pohjoisella, itäisellä ja eteläisellä alueella. Jokaisella alueella toimii aluekoordinaattori, joiden toimintaa tukevat vastaavat päiväkotien johtajat sekä rehtorit ja

nuorisopalveluiden palvelupäälliköt. Alueen tiimit vastaavat siitä, että hyvinvointityö sekä monialainen osaaminen hyödynnetään lasten ja nuorten palveluiden sekä resurssien kohdistamisessa.

Lapsen oikeuksien sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edellytyksiä tuetaan tällä hetkellä sekä kaupunkistrategian kirjausten että hyvinvointisuunnitelmien tavoitteiden ja toimenpiteiden perusteella. Lisäksi eri vastualueiden toimintayksiköissä on tehty kehittämissuunnitelmia ja toimintaa ohjaavia ohjelmia.

Hyvinvointityötä ohjaavat usean organisaation yhteiset sekä kaupunkiorganisaation palvelualue rajoja ylittävät ohjaus- ja työryhmät, joilla lienee osittain päällekkäisiä tehtäviä.

Tämä on tunnistettu esimerkiksi LYK-työskentelyn ja lasten ja nuorten hyvinvoinnin ohjausryhmissä. Näiden päällekkäisyyksien tarkemmaksi tunnistamiseksi saattaisi olla tarvetta selvittää laajemmin hyvinvointityön rakennetta sekä mahdollisesti tiivistää sitä ja suunnata resursseja kohdistetummin.

## Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

## Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -

